YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

19 päivänä helmikuuta 2009 *

Asiassa C-308/07 P,

jossa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 2.7.2007,

Koldo Gorostiaga Atxalandabaso, Euroopan parlamentin entinen jäsen, kotipaikka Saint-Pierre-d'Irube (Ranska), edustajanaan avocat D. Rouget,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan parlamentti, asiamiehinään aluksi C. Karamarcos, H. Krück ja D. Moore, sittemmin H. Krück, D. Moore ja A. Padowska,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit A. Tizzano (esittelevä tuomari), A. Borg Barthet, E. Levits ja J.-J. Kasel,

julkisasiamies: V. Trstenjak,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.6.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.9.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Valituksellaan Koldo Gorostiaga Atxalandabaso vaatii kumottavaksi Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-132/06, Gorostiaga Atxalandabaso vastaan parlamentti, 24.4.2007 antaman määräyksen (jäljempänä valituksenalainen määräys), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi hänen kanteensa osittain sillä perusteella, että tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuivat, ja osittain sillä perusteella, että se oli selvästi perusteeton; kanteessa vaadittiin Euroopan parlamentin pääsihteerin 22.3.2006 tekemän sellaisen päätöksen

kumoamista, jolla korjattiin menettelyä, jolla perittiin tiettyjä kantajan parlamentin maksamina kuluina ja korvauksina saamia määriä takaisin (jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Euroopan parlamentin jäsenten kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen (jäljempänä kuluja ja korvauksia koskevat säännöt) 27 artiklan 3 ja 4 kohdassa määrätään seuraavaa:

”3. Jos pääsihteeri kvestorien kanssa neuvoteltuaan on vakuuttunut siitä, että näiden sääntöjen nojalla on maksettu perusteettomia määriä, hän antaa ohjeet periä ne takaisin [Euroopan parlamentin] jäseneltä.

4. Puhemiehistö voi varainhoitoasetuksen 73 artiklan ja sen täytäntöönpanomääräysten mukaisesti poikkeustapauksissa ja pääsihteerin ehdotuksesta kehottaa pääsihteeriä kvestoreita kuultuaan keskeyttämään väliaikaisesti jäsenille maksettavien korvausten suorittamisen siihen saakka, kunnes parlamentin jäsen on maksanut takaisin aiheettomasti käytetyt summat.

Puhemiehistön päätöksellä on haluttu varmistaa edustajantoimen todellinen harjoittaminen ja toimielimien asianmukainen toiminta. Asianomaista jäsentä on kuultu ennen tämän päätöksen tekemistä.”

3 Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25.6.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL L 248, s. 1; jäljempänä varainhoitoasetus) 71 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Komission käyttöön asetetut omat varat sekä kaikki saamiset, jotka ovat selvät, rahassa määritellyt ja erääntyneet, on vahvistettava tilinpitäjälle annetulla perintämääräyksellä ja sen jälkeen velalliselle osoitetulla veloitusilmoituksella; nämä laatii toimivaltainen tulojen ja menojen hyväksyjä.”

4 Varainhoitoasetuksen 73 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Periessään saamisia [kuittaamalla ja yhteisön saamisten määrään saakka] tilinpitäjä ottaa huomioon velallisen omat selvät, rahassa määritellyt ja erääntyneet saamiset yhteisöiltä.” [2]

5 Asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 soveltamissäännöistä 23.12.2002 annetun komission asetuksen (EY, Euratom) N:o 2342/2002 (EYVL L 357, s. 1) 83 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Ilmoitettuaan asiasta toimivaltaiselle tulojen ja menojen hyväksyjälle ja velalliselle tilinpitäjä suorittaa missä tahansa menettelyn vaiheessa vahvistetun saamisen perinnän

2 – Lainausta on korjattu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska asetuksen suomenkielinen versio on virheellinen.

kuittaamalla silloin kun velallisella on itsellään selvä, rahassa määritelty ja erääntynyt saaminen yhteisöiltä ja tämä rahasumma on vahvistettu maksumääräyksellä.”

6 Parlamentin puhemiehistön (jäljempänä puhemiehistö) 27.4.2005 hyväksymien Euroopan parlamentin talousarvion toteuttamista koskevien sisäisten sääntöjen 5 artiklan 3 ja 4 kohdassa määrätään seuraavaa:

”3. Parlamenttia edustavan puhemiehen tekemän valtuutuspäätöksen perusteella pääsihteeri on johtava valtuutettu tulojen ja menojen hyväksyjä. Kuitenkin soveltamissääntöjen 87 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun vahvistetun saamisen perinnästä luopuminen kuuluu puhemiehen vastuulle.

4. Johtava valtuutettu tulojen ja menojen hyväksyjä valtuuttaa valtuutetut tulojen ja menojen hyväksyjät. Valtuutetut tulojen ja menojen hyväksyjät puolestaan valtuuttavat edelleen edelleenvaltuutetut tulojen ja menojen hyväksyjät.”

Tosiseikat

7 Valittaja on Euroopan parlamentin entinen jäsen, joka hoiti edustajantoimeaan viidennellä vaalikaudella (1999/2004). Niiden määrien, jotka valittaja oli saanut sihteeristöä koskevien kulujen perusteella, käyttöä koskevien tositteiden olemassaoloa koskevan tarkastuksen päätteeksi parlamentin pääsihteeri (jäljempänä pääsihteeri) totesi 24.2.2004 tekemässään päätöksessä, että 176 576 euron suuruinen määrä oli

maksettu perusteettomasti tälle jäsenelle. Pääsihteeri myös vahvisti parlamentille palautettavaksi määräksi 118 360,18 euroa, sillä valittaja oli jo maksanut osan velastaan.

8 Tällä samalla 24.2.2004 tekemällään päätöksellä pääsihteeri ilmoitti, että kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen 16 artiklan 2 kohdan ja 27 artiklan 3 kohdan perusteella on ryhdyttävä 118 360,18 euron suuruisen määrän takaisinperimiseen kuittaamalla se niitä parlamentin maksamia korvauksia vastaan, jotka ovat vähiten olennaisia valittajan edustajantoimen hoitamisen kannalta, eli kuittaamalla se yleisen kulukorvauksen ja päivärahakorvauksen osaa vastaan. Päätöksessä todettiin lisäksi, että siinä tapauksessa, että valittajan edustajantoimi päättyy, velkaa olevat määrät peritään edustajantoimen päättymiseen liittyvästä siirtymäkorvauksesta sekä kaikista muista valittajalle suoritettavista maksuista.

9 Valittaja nosti 20.4.2004 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa vaadittiin 24.2.2004 tehdyn päätöksen kumoamista.

10 Asiassa T-146/04, Gorostiaga Atxalandabaso vastaan parlamentti, 22.12.2005 antamassaan tuomiossa (Kok., s. II-5989; jäljempänä asiassa Gorostiaga annettu tuomio) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi 24.2.2004 tehdyn päätöksen osittain.

11 Ensiksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kyseisen tuomion 84 kohdassa, että 24.2.2004 tehtyyn päätökseen sisältyy lähinnä kaksi osaa, eli yhtäältä pääsihteerin toteamus siitä, että tässä päätöksessä mainitut määrät oli suoritettu valittajalle

perusteettomasti ja että ne oli perittävä takaisin, ja toisaalta päätös takaisinperimisestä siten, että nämä määrät kuitataan valittajalle suoritettavista korvauksista.

12 Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kaikki perusteet, jotka oli esitetty 24.2.2004 tehdyn päätöksen ensimmäistä osaa vastaan, eli perusteet, jotka koskivat sitä, oliko valittajalla velvollisuus palauttaa kyseisessä päätöksessä mainittu summa parlamentille ja miten laaja tämä velvollisuus oli.

13 Kyseisen 24.2.2004 tehdyn päätöksen toisen osan osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausui asiassa Gorostiaga annetun tuomion 97 kohdassa seuraavaa:

”– – Koska pääsihteeri ei ole toimivaltainen määräämään kyseisestä kuittaamisesta, mikäli puhemiehistö ei ole antanut sitä hänen tehtäväkseen [kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen 27 artiklan 4 kohdan] mukaisessa menettelyssä, [24.2.2004 tehty] päätös on siten kumottava siltä osin kuin siinä määrätään tällaisesta kuittaamisesta.”

14 Asiassa Gorostiaga annettuun tuomioon ei ole haettu muutosta.

15 Kyseisen tuomion mukaisesti puhemiehistö valtuutti kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen 27 artiklan 4 kohdan nojalla 1.2.2006 tekemällään päätöksellä pääsihteerin perimään valittajalle perusteettomasti maksetut summat takaisin.

16 Pääsihteeri toimitti 22.3.2006 päivätyssä kirjeessään valittajalle riidanalaisen päätöksen, jossa toistetaan olennaisilta osin 24.2.2004 tehdyn päätöksen sisältö.

17 Riidanalaisen päätöksen päätösosan ensimmäisen kohdan mukaan parlamentin tilinpitäjälle annetaan varainhoitoasetuksen 73 artiklan mukaisesti tehtäväksi periä takaisin 118 360,18 euron suuruinen määrä, jonka valittaja on velkaa parlamentille. Päätösosan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa täsmennetään, että valittajalle perusteettomasti maksettujen määrien takaisinperiminen voidaan tehdä kuittaamalla velkasumma valittajille suoritettavista erilaisista korvauksista ja muista maksuista.

Oikeudenkäynti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen määräys

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 12.5.2006 toimittamallaan kannekirjelmällä valittaja nosti kanteen, jossa vaadittiin riidanalaisen päätöksen kumoamista ja parlamentin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19 Kanteensa tueksi valittaja esitti 11 perustetta, jotka kaikki ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi. Seuraavissa kohdissa tarkastellaan ainoastaan niitä perusteita, joiden hylkääminen on riitautettu tämän muutoksenhaun yhteydessä.

20 Ensimmäisessä perusteessaan, joka koskee sitä, ettei oikeusvoimaisuutta ole otettu huomioon, valittaja esitti lähinnä, että riidanalaisella päätöksellä ei voitu laillisesti korjata menettelyä, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli pitänyt lainvastaisena toimivallan puuttumisen takia.

21 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 30–32 kohdassa tältä osin seuraavaa:

”30 – – Pääsihteerillä oli kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen 27 artiklan 4 kohdan, sellaisena kuin sitä on tulkittu asiassa Gorostiaga annetun tuomion 86–97 kohdassa, nojalla täysi oikeus tehdä [riidanalainen] päätös sen jälkeen, kun puhemiehistö antoi hänelle tehtäväksi kyseisten määrien perimisen takaisin tämän säännöksen nojalla – –.

– –

32 Siltä osin kuin kyse on 40 398,80 euron pidättämisestä – – on totta, että tämä pidättäminen on menettänyt oikeudellisen perustansa asiassa Gorostiaga annetun tuomion jälkeen. Tämä seikka ei kuitenkaan poista velkaa, joka kantajalla on parlamentille ja jonka suuruus on 118 360,18 euroa, sillä kysymys siitä, voitiinko tämä velka osittain periä takaisin kuittaamalla – – on erillinen kysymys. – –”

22 Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi valittajan kanteensa tueksi esittämän ensimmäisen perusteen selvästi perusteettomana.

23 Kolmannessa perusteessaan valittaja vetosi ylivoimaisen esteen olemassaoloon selittääkseen, miksi oli mahdotonta esittää tositteita tietyistä hänelle aiheutuneista kuluista.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän perusteen sen vuoksi, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuivat, koska sillä kyseenalaistettiin asiassa Gorostiaga annetun tuomion oikeusvoima (valituksenalaisen määräyksen 49–54 kohta). Kyseisen tuomion mukaan pääsihteeri oli nimittäin menetellyt perustellusti todetessaan, että kyseiset summat oli maksettu perusteettomasti valittajalle ja että ne oli näin ollen perittävä takaisin.

25 Kanteensa tueksi esittämänsä seitsemännen perusteen ensimmäisessä osassa valittaja vetosi siihen seikkaan, että parlamentti ei ollut ilmoittanut hänelle puhemiehistön 1.2.2006 tekemästä päätöksestä. Parlamentti oli valittajan mukaan näin ollen rikkonut 6.9.2001 antamansa hyvän hallintotavan säännöstön 20 artiklaa, jossa säädetään velvollisuudesta ilmoittaa kirjallisesti päätöksistä, jotka vaikuttavat yksityishenkilöiden oikeuksiin tai etuihin.

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän perusteen todeten valituksenalaisen määräyksen 72 ja 73 kohdassa seuraavaa:

”72 Siltä osin kuin kyse on puhemiehistön 1.2.2006 tekemästä päätöksestä ilmoittamisesta, riittää, kun todetaan, että kyseinen päätös ei muodosta kantajalle vastaista lopullista päätöstä. – –

73 Hyvän hallintotavan säännöstöä koskevan väitteen osalta riittää, kun huomautetaan, että asiakirja, johon kantaja viittaa, on vain parlamentin päätöslauselma, jolla tehdään muutoksia ehdotukseen, jonka Euroopan oikeusasiamies oli sille tehnyt, ja jolla kehotettiin komissiota esittämään tätä koskeva lainsäädäntöehdotus EY 308 artiklan nojalla. Niinpä riippumatta siitä, koskeeko [kyseisen säännöstön 20 artiklassa olevan] säännöksen kaltainen säännös myös muita kuin asianomai-

selle henkilölle vastaisia päätöksiä, on korostettava, että kyse ei ole säädöstekstistä. Niinpä tämä väite on hylättävä selvästi perusteettomana.”

Asianosaisten vaatimukset

27 Valituksessaan valittaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen määräyksen ja riidanalaisen päätöksen ja

– velvoittaa parlamentin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

28 Parlamentti vaatii yhteisöjen tuomioistuinta hylkäämään valituksen selvästi perusteettomana ja velvoittamaan valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kirjallisen vaiheen uudelleen aloittamista koskeva vaatimus

29 Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 31.10.2007 toimittamallaan asiakirjalla valittaja on vaatinut, että yhteisöjen tuomioistuin määrää kirjallisen käsittelyn aloitettavaksi uudelleen. Vaatimuksensa tueksi hän vetoaa uuteen tosiseikkaan, jonka muodostaa parlamentin 17.10.2007 päivätty kirje, jossa valittaja velvoitetaan maksamaan 77 961 euroa sen jälkeen, kun valituksenalaisella määräyksellä hylättiin valittajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostama kanne.

30 Tältä osin on palautettava mieliin, että työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohdan ja 118 artiklan, kun niitä luetaan yhdessä, mukaan asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin.

31 Tästä ei nyt esillä olevassa tapauksessa ole kuitenkaan kyse. Tältä osin riittää, kun todetaan, että uudeksi väitettyä tosiseikkaa, johon valittaja on vedonnut, ei voida yhdistää mihinkään valittajan valituksensa yhteydessä nyttemmin tai aiemmin esittämään perusteeseen. Tämä tosiseikka on joka tapauksessa täysin merkityksetön tämän tuomion kannalta. Vaatiessaan kyseisessä 17.10.2007 päivätyssä kirjeessään velkaa vielä olevien määrien maksamista parlamentti on nimittäin tyytynyt vetämään johtopäätökset valituksenalaisesta määräyksestä, eikä tämän määräyksen osalta ole sitä paitsi esitetty mitään välitoimihakemusta tai täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaa hakemusta. Valittajan muutoksenhaulla ei yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 60 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan myöskään ole tällaisen määräyksen osalta lykkäävää vaikutusta.

32 Näin ollen on hylättävä valittajan vaatimus kirjallisen käsittelyn uudelleen aloittamisesta.

Valitus

33 Valituksensa tueksi valittaja esittää kuusi perustetta, joista ensimmäinen koskee puolustautumisoikeuksien, kontradiktorisen menettelyn periaatteen ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden loukkaamista; toinen puolueetonta tuomioistuinta koskevan perusoikeuden rikkomista; kolmas asiassa Gorostiaga annetun tuomion ulottuvuuden virheellistä arviointia; neljäs sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on järjestelmällisesti ja automaattisesti kieltäytynyt ottamasta huomioon valittajan perusteita, joissa vaaditaan riidanalaisen päätöksen kumoamista; viides sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kieltäytynyt tarkastelemasta ylivoimaista estettä koskevaa perustetta, ja kuudes ja viimeinen peruste sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kieltäytynyt valvomasta hyvän hallinnon periaatteen noudattamista.

Ensimmäinen peruste

Asianosaisten lausumat

34 Ensimmäisessä perusteessaan valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätös ratkaista kanne määräyksellä työjärjestyksensä 111 artiklan nojalla on vienyt valittajalta mahdollisuuden vastata parlamentin väitteisiin ja mahdollisuuden tulla kuulluksi. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vienyt valittajalta mahdollisuuden riitauttaa tämä päätös, koska se ei ole ilmoittanut valittajalle tästä päätöksestä, ennen kuin se ratkaisi asian määräyksellä. Niinpä

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan loukannut puolustautumisoikeuksia, kontradiktorisen menettelyn periaatetta ja oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

35 Parlamentti vastaa tähän, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut asianmukaisesti työjärjestyksensä 111 artiklaa ja että kyseinen tuomioistuin ei ole mitenkään loukannut valittajan puolustautumisoikeuksia.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

36 On palautettava mieliin, että kuten yhteisöjen tuomioistuimella jo on ollut tilaisuus todeta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 111 artiklan mukaisen menettelyn soveltamisella ei sinänsä loukata oikeutta lailliseen ja tehokkaaseen oikeudenkäyntiin, koska tätä määräystä sovelletaan ainoastaan asioihin, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei selvästi ole toimivaltainen ratkaisemaan kannetta tai joissa kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat tai joissa kanne on oikeudellisesti selvästi perusteeton. Niinpä jos valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole soveltanut asianmukaisesti tätä 111 artiklaa, valittajan on riitautettava asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitelleen tuomarin arviointi niistä edellytyksistä, joita tämän määräyksen soveltamiselle on asetettu (ks. vastaavasti asia C-396/03 P, Killinger v. Saksa ym., määräys 3.6.2005, Kok., s. I-4967, 9 kohta).

37 Nyt esillä olevassa asiassa riittää kuitenkin, kun todetaan, että valittaja tyytyy arvostelemaan sitä, että on turvauduttu perusteltuun määräykseen, ilman, että hän mitenkään mainitsee kyseisen 111 artiklan soveltamisedellytyksiä tai saattaa kyseenalaiseksi tulkintaa, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt tästä artiklasta valituksenalaisessa määräyksessä.

38 Näin ollen on hylättävä perusteettomana ensimmäinen peruste, johon valittaja on vedonnut valituksensa tueksi.

Toinen peruste

Asianosaisten lausumat

39 Toisessa perusteessaan valittaja vetoaa siihen, että hänen oikeuttaan puolueettomaan tuomioistuimeen, sellaisena kuin kyseinen oikeus vahvistetaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen 6 artiklassa ja Nizzassa 7.12.2000 julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EYVL C 364, s. 1) 47 artiklassa, on rikottu. Tällainen rikkominen on valittajan mukana seurausta siitä, että asia, jossa valituksenalainen määräys annettiin, annettiin kokoonpanolle, joka koostuu tuomareista – mukaan lukien tuomarit, jotka toimivat jaoston puheenjohtajana ja esittelevänä tuomarina – jotka jo olivat kuuluneet siihen ratkaisukokoonpanoon, joka antoi asiassa Gorostiaga annetun tuomion. Puolueettomuusperiaatteen kunnioittaminen edellyttää valittajan mukaan kuitenkin, että sama tuomari ei voi käsitellä asiaa, joka koskee samoja tosiseikkoja kuin asia, jonka hän on jo ratkaissut, tai tosiseikkoja, jotka liittyvät riittävän läheisesti tällaiseen asiaan, myöskään silloin, kun kyse on samasta oikeusasteesta.

40 Parlamentti vastaa tähän, että valittajan väite on oikeudellisesti täysin perusteeton ja että sille ei löydy mitään tukea yhteisön oikeuskäytännöstä. Lisäksi parlamentti korostaa, että asia, jossa valituksenalainen määräys annettiin, koskee lähinnä sitä, onko parlamentti täyttänyt asiassa Gorostiaga annetusta tuomiosta seuraavat velvoitteensa. Parlamentin mukaan ei näin ollen ole mitään syytä arvostella sitä, että samat tuomarit ovat käsitelleet nämä kaksi asiaa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

41 Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin – sellaisena kuin tästä oikeudesta määrätään muun muassa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa – on perusoikeus, jota Euroopan unioni kunnioittaa yleisenä periaatteena EU 6 artiklan 2 kohdan nojalla (asia C-305/05, Ordre des barreaux francophones et germanophone ym., tuomio 26.6.2007, Kok., s. I-5305, 29 kohta ja yhdistetyt asiat C-341/06 P ja C-342/06 P, Chronopost ja La Poste v. UFEX ym., tuomio 1.7.2008, Kok., s. I-4777, 44 kohta).

42 Tällainen oikeus edellyttää väistämättä sitä, että kaikilla henkilöillä on oikeus saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa. Kuten yhteisöjen tuomioistuimella on ollut tilaisuus todeta, tuomioistuimen kokoonpanoa koskevien takuiden olemassaolo on oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden kulmakivi, ja yhteisöjen tuomioistuinten on muun muassa tarkistettava, että tätä oikeutta kunnioitetaan, kun tämän oikeuden rikkomiseen vedotaan ja kun tältä osin tehty riitauttaminen ei suoralta kädeltä vaikuta ilmeisen aiheettomalta (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Chronopost ja La Poste v. UFEX ym., tuomion 46–48 kohta),

43 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin myös, että sen seikan, että tuomarit, jotka ovat joutuneet käsittelemään asian ensimmäisen kerran, kuuluvat toiseen ratkaisukokoonpanoon, joka joutuu käsittelemään saman asian uudelleen, ei sellaisenaan voida katsoa olevan ristiriidassa oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin koskevien vaatimusten kanssa (ks. em. yhdistetyt asiat Chronopost ja La Poste v. UFEX ym., tuomion 58 ja 59 kohta ja niissä mainittu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö).

44 On erityisesti todettava, että se, että yksi tai useampi tuomari, joka on tai jotka ovat mukana kahdessa peräkkäisessä ratkaisukokoonpanossa ja joka hoitaa tai jotka hoitavat niissä samoja tehtäviä, kuten puheenjohtajan tai esittelevän tuomarin tehtäviä, ei sellaisenaan vaikuta puolueettomuusvaatimuksen noudattamista koskevaan arvioin-

tiin, koska mainittuja tehtäviä hoidetaan kollegiaalisessa kokoonpanossa (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Chronopost ja La Poste v. UFEX ym., tuomion 53 kohta).

45 Tällaiset huomiot pätevät sitä suuremmalla syyllä, kun kaksi peräkkäistä ratkaisukokoonpanoa eivät joudu käsittelemään samaa asiaa, kuten ne joutuivat tekemään edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Chronopost ja La Poste vastaan UFEX ym., jossa oli kyse asian palauttamisesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle sen jälkeen, kun yhteisöjen tuomioistuin oli kumonnut ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion, vaan, kuten nyt esillä olevassa asiassa, ne joutuvat käsittelemään kahta erillistä asiaa, jotka jossain määrin liittyvät toisiinsa.

46 Lisäksi on huomautettava, että puolueettomuusvaatimus kattaa itse asiassa kaksi näkökohtaa. Yhtäältä tuomioistuimen on oltava subjektiiviselta kannalta puolueeton eli yhdelläkään sen jäsenistä ei saa olla ennakolta määritettyä kantaa tai henkilökohtaisia ennakkoluuloja, ja jäsenten oletetaan olevan henkilökohtaisesti puolueettomia, kunnes toisin todistetaan. Toisaalta tuomioistuimen on oltava objektiiviselta kannalta puolueeton eli annettava riittävät takeet, jotta kaikki perustellut epäilykset voidaan tältä osin sulkea pois (em. yhdistetyt asiat Chronopost ja La Poste v. UFEX ym., tuomion 54 kohta, ja vastaavasti asia Fey v. Itävalta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 24.2.1993, A-sarja, nro 255-A, s. 12, 28 kohta; asia Findlay v. Yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 25.2.1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-I, s. 281, 73 kohta ja asia Forum Maritime SA v. Romania, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 4.10.2007, 116 kohta, ei vielä julkaistu teoksessa *Recueil des arrêts et décisions*).

47 Nyt esillä olevassa tapauksessa on kuitenkin todettava yhtäältä, että valittaja ei ole vedonnut mihinkään sellaiseen perusteeseen, joka voisi saattaa kyseenalaiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenten henkilökohtaisen puolueettomuuden, minkä hän sitä paitsi on vahvistanut istunnossa.

48 On sitä paitsi palautettava mieliin, että valittaja ei ole tehnyt valitusta asiassa Gorostiaga annetusta tuomiosta ja että kyseisessä tuomiossa sitä paitsi hänen vaatimuksensa hyväksyttiin osittain.

49 Toisaalta valittaja ei vetoa mihinkään objektiiviseen seikkaan, joka voisi herättää epäilyjä siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole puolueeton. Hän tyytyy tältä osin nimittäin vetoamaan siihen, että näissä kahdessa kyseessä olevassa ratkaisukokoonpanossa oli samoja tuomareita, eli seikkaan, joka ei sellaisenaan ole ristiriidassa oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin koskevien vaatimusten kanssa, kuten tämän tuomion 43–45 kohdasta ilmenee.

50 Toinen peruste on näin ollen hylättävä perusteettomana.

Kolmas ja neljäs peruste

Asianosaisten lausumat

51 Kolmannessa ja neljännessä perusteessaan, joita on tarkasteltava yhdessä, valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta lähinnä siitä, että se on menetellyt virheellisesti katsoessaan, että valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämien perusteiden, joissa saatetaan kyseenalaiseksi riidanalaisen päätöksen laillisuus, tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuivat, koska näissä perusteissa jätettiin huomiotta asiassa Gorostiaga annetun tuomion oikeusvoima. Sen johdosta, että tällä tuomiolla oli kumottu 24.2.2004 tehty päätös, kyseistä päätöstä olisi valittajan mukaan pitänyt pitää mitättömänä kokonaisuudessaan, eikä menettelyä, jossa se tehtiin, olisi voitu korjata. Näin ollen riidanalainen päätös muodostaa valittajan mukaan

uuden 24.2.2004 tehdystä päätöksestä erillisen päätöksen, joten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt tutkia kaikki valittajan riidanalaista päätöstä vastaan esittämät perustelut.

52 Parlamentti kiistää nämä väitteet ja palauttaa mieliin ensin, että asiassa Gorostiaga annetussa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että parlamentti oli asianmukaisesti näyttänyt, että tietyt sen maksamat korvaukset oli perusteettomasti maksettu valittajalle. Niinpä menettely, jonka päätteeksi tehtiin 24.2.2004 päätös, on parlamentin mukaan voitu pätevästi korjata.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

53 Aivan aluksi on korostettava, että kuten tämän tuomion 11 kohdassa palautetaan mieliin, 24.2.2004 tehtyyn päätökseen sisältyy lähinnä kaksi osaa, eli yhtäältä toteamus siitä, että tässä päätöksessä mainitut määrät oli suoritettu valittajalle perusteettomasti ja että ne oli perittävä takaisin, ja toisaalta päätös siitä, että takaisinperiminen oli mahdollisuuksien mukaan suoritettava kuittaamalla nämä summat valittajalle suoritettavista korvauksista.

54 Asiassa Gorostiaga annetussa tuomiossa tehty tämän päätöksen kumoaminen koskee kuitenkin, kuten kyseisen tuomion 169 kohdassa ja kyseisen tuomion tuomiolauselman ensimmäisessä kohdassa nimenomaisesti todetaan, vain tätä toista osaa, sillä asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt tuomioistuin oli katsonut, että pääsihteeri ei ollut toimivaltainen määräämään siitä, että summat, jotka valittaja oli velkaa, oli perittävä takaisin kuittaamalla, ilman, että puhemiehistö olisi valtuuttanut hänet tekemään näin kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen 27 artiklan 4 kohdassa

määrätyn menettelyn mukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sen sijaan hylkäsi kaikki kanneperusteet, jotka koskivat 24.2.2004 tehdyn päätöksen ensimmäisen osan laillisuutta.

55 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin näin ollen kumosi 24.2.2004 tehdyn päätöksen ainoastaan siltä osin kuin siinä määrättiin, että niiden summien, jotka valittaja oli velkaa, takaisin periminen oli tehtävä kuittaamalla, ja hylkäsi kanteen muilta osin.

56 Päinvastoin kuin valittaja väittää, tällainen 24.2.2004 tehdyn päätöksen osittainen kumoaminen ei näin ollen estänyt sitä, että pääsihteeri aloitti uudelleen velkaa olevien summien takaisinperimismenettelyn sen jälkeen, kun puhemiehistö oli hänet siihen asianmukaisesti valtuuttanut kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen 27 artiklan 4 kohdan mukaisesti, sellaisena kuin kyseistä kohtaa on tulkittu asiassa Gorostiaga annetussa tuomiossa. Kuten asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt tuomioistuin on virheettömästi todennut valituksenalaisen määräyksen 30 kohdassa, kumotun toimen korvaamiseen tähtäävä menettely voidaan nimittäin aloittaa uudelleen juuri siitä kohdasta, jossa todettu lainvastaisuus on tapahtunut, eikä kumoaminen välttämättä vaikuta valmisteleviin toimiin (ks. vastaavasti asia C-415/96, Espanja v. komissio, tuomio 12.11.1998, Kok., s. I-6993, 31 ja 32 kohta).

57 Tämän jälkeen on huomautettava, että asiassa Gorostiaga annetusta tuomiosta ei ole valitettu yhteisöjen tuomioistuimeen, joten sen tuomiolauselma samoin kuin perustelut, jotka ovat sen tarpeellinen tuki, ovat tulleet lopullisiksi (yhdistetyt asiat C-442/03 P ja C-471/03 P, P & O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya v. komissio, tuomio 1.6.2006, Kok., s. I-4845, 44 ja 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Niinpä kysymystä, joka koskee takaisin perittävien määrien perusteettomuutta ja valittajan velvollisuutta maksaa ne takaisin, ei voitu saattaa uudelleen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi, eikä kyseinen tuomioistuin voinut tarkastella sitä ilman, että olisi jätetty huomiotta oikeusvoima, joka asiassa Gorostiaga annetulla tuomiolla vastedes on.

58 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee vielä, että aiemman toimen oikeusvoima koskee myöhempää toimea siltä osin kuin myöhemmässä toimessa ainoastaan toistetaan aiemman toimen se osa, jota ei ole kumottu (ks. vastaavasti asia 14/64, Barge v. korkea viranomainen, tuomio 16.2.1965, Kok., s. 69, 11 kohta).

59 Koska riidanalaisessa päätöksessä määrätään täysin samoilla termeillä kuin 24.2.2004 tehdyssä päätöksessä, että 118 360,18 euron määrä on perusteettomasti maksettu valittajalle ja että se on perittävä takaisin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen menetellyt perustellusti todetessaan valituksenalaisen määräyksen 53 kohdassa, että kaikki perustelut, joilla saatetaan kyseenalaiseksi riidanalaisen päätöksen laillisuus tältä osin, oli hylättävä sen vuoksi, että tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuivat.

60 Tästä seuraa, että valittajan valituksensa tueksi esittämät kolmas ja neljäs peruste on hylättävä perusteettomina.

Viides peruste

Asianosaisten lausumat

61 Viidennessä perusteessaan valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt virheellisesti, kun se ei ole tutkinut ylivoimaisen esteen olemassaoloa koskevaa perustetta sillä perusteella, että asiassa Gorostiaga annetun tuomion oikeusvoima koski 24.2.2004 tehtyä päätöstä.

62 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli nimittäin valittajan mukaan katsonut virheellisesti, että kyse oli perusteesta, joka oli jo tutkittu asiassa Gorostiaga annetussa tuomiossa, vaikka tämä peruste tosiasiassa perustui kyseisen tuomion jälkeisiin seikkoihin eli siihen, että Espanjan oikeusministeri ei ollut vastannut kirjeeseen, jonka valittaja oli hänelle lähettänyt 15.4.2006 saadakseen jäljennöksen kirjanpitotositteista, jotka liittyivät valittajan edustajantoimen hoitamiseen Euroopan parlamentissa.

63 Parlamentti vastaa tähän, että valituksenalaisessa määräyksessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut virheettömästi oikeusvoiman periaatetta, koska valittaja oli jo vedonnut sisällöltään samanlaiseen perusteeseen ja tukeutunut samoihin perusteluihin asiassa Gorostiaga annettuun tuomioon johtaneessa oikeudenkäynnissä.

64 Mitä erityisesti tulee siihen, että kyseiseen 15.4.2006 päivättyyn kirjeeseen ei ollut vastattu, parlamentti esittää, että tähän perusteluun oli vedottu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, mutta ei ylivoimaista estettä koskevan perusteen yhteydessä vaan erään toisen sellaisen perusteen tueksi, joka hylättiin valituksenalaisessa määräyksessä ja jonka osalta tehtyä arviointia valittaja ei nyt esillä olevassa valituksessa ole riitauttanut. Parlamentin mukaan kyse on joka tapauksessa riidanalaisen päätöksen jälkeisistä tosiseikoista, joilla ei siis ole merkitystä kyseisen päätöksen kumoamisen kannalta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

65 On todettava yhtäältä, että seikat, joihin valittaja on vedonnut ensimmäisessä oikeusasteessa ylivoimaista estettä koskevan perusteensa tueksi perustellakseen sitä, miksi hänen oli mahdotonta toimittaa tiettyjä kirjanpitoonsa liittyviä asiakirjoja, ovat samanlaiset kuin ne, joihin perustui 24.2.2004 tehdystä päätöksestä nostetussa kanteessa esitetyistä perusteista yksi, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi asiassa Gorostiaga annetussa tuomiossa.

66 Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tämän tuomion 57–59 kohdassa esitetyistä syistä voinut perustellusti todeta valituksenalaisen määräyksen 53 ja 54 kohdassa, että ylivoimaista estettä koskevan perusteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuivat selvästi.

67 Siltä osin kuin kyse on toisaalta perusteesta, joka koskee sitä, että Espanjan oikeusministeri ei ole vastannut valittajan 15.4.2006 päivättyyn kirjeeseen, riittää, kun todetaan, että vaikka katsottaisiin, että tällainen seikka voisi muodostaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetun ylivoimaisen esteen, kyse on, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 87 kohdassa, riidanalaisen päätöksen tekemispäivän jälkeisestä tosiseikasta, jolla ei missään tapauksessa voi olla vaikutusta kyseisen päätöksen sisältöön.

68 Edellä esitettyjen huomioiden perusteella viides peruste on hylättävä perusteettomana.

Kuudes peruste

Asianosaisten lausumat

69 Kuudennessa perusteessa valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt virheellisesti kieltäytyessään tutkimasta kysymystä siitä, oliko parlamentti rikkonut hyvän hallinnon periaatetta, sellaisena kuin se mainitaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklassa ja hyvän hallintotavan säännöstössä, kun se ei ollut ilmoittanut hänelle puhemiehistön 1.2.2006 tekemästä päätöksestä. Valittaja

muistuttaa tältä osin, että vaikkei tällaisia asiakirjoja olisikaan, oikeus hyvään hallintoon kuuluu yleisiin oikeusperiaatteisiin, joita toimielinten on kunnioitettava.

70 Parlamentti vastaa tähän, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tyytynyt toteamaan, että hyvän hallintotavan säännöstö on luonteeltaan valmisteleva toimi eikä lainsäädäntötoimi.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

71 On todettava heti aluksi, että kuudes peruste perustuu valituksenalaisen määräyksen virheelliseen tulkintaan.

72 Valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämä peruste nimittäin koski yksinomaan hyvän hallintotavan säännöstön 20 artiklan rikkomista, ja kyseisen artiklan nojalla toimielimen on yhtäältä varmistettava, että päätöksistä, jotka vaikuttavat yksityishenkilöiden oikeuksiin tai etuihin, ilmoitetaan asianomaisille henkilöille kirjallisesti heti, kun kyseinen päätös on tehty, ja toisaalta sen on pidättäydyttävä tiedottamasta tästä päätöksestä muille lähteille ennen kuin asianomaisille henkilöille on ilmoitettu.

73 Toisin kuin valittaja väittää, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei kuitenkaan ole jättänyt tutkimatta, merkitsikö se, että puhemiehistön 1.2.2006 tekemää päätöstä ei

ollut annettu tiedoksi, asianomaisen henkilön oikeuksien loukkaamista. Niinpä valituksenalaisen määräyksen 72 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli, jopa ennen kuin se lausui hyvän hallintotavan säännöstön luonteesta, todennut, että kyseinen päätös ei ole valittajalle vastainen lopullinen päätös ja että sillä, että kyseistä päätöstä ei ollut annettu tiedoksi, ei voitu näin ollen loukata valittajan oikeuksia, eikä tätä arviointia sitä paitsi ole riitautettu tämän valituksen yhteydessä.

74 Tästä seuraa, että myös kuudes peruste on hylättävä.

75 Koska yhtäkään valittajan valituksensa tueksi esittämistä kuudesta perusteesta ei voida hyväksyä, valitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

76 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan saman työjärjestyksen 118 artiklan nojalla muutoksenhakumenettelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska parlamentti on vaatinut valittajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska valittaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Koldo Gorostiaga Atxalandabaso velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset